

4.

TÁBORY A POBYTOVÉ AKCE

■ Za 12 let realizace táborů se jich zúčastnilo 164
■ různých dětí a celkem účastí dětí na všech táborech
■ bylo kolem 404. Velká část táborníků se k nám
■ pravidelně vrací. Dvě nejzkušenější tábornice se
■ s námi zúčastnily 8x, sedm různých táborníků 7x,
■ devět dětí 6x a dokonce osm dětí 5x. Noví táborníci

■ nám přirozeně dorůstají z řad mladších sourozen-
■ ců, příbuzných a dalších kamarádů stávajících tá-
■ borníků. Už 12 odrostlých táborníků se zase k naší
■ radosti do tábora zapojilo znovu, jako součást or-
■ ganizačního týmu v roli kuchařek, pomocných nebo
■ oddílových vedoucích.

"Když jeden spadne, oba se zahřejí!" Snažil se Tomáš zapamatovat si verš z Bible: „Lépe je dvěma než jednomu, když jeden spadne, druhý ho zvedne, když je zima, zahřejí se.“ "Zbytky jídla házíme do biomámy." Radil zkušený táborník Roman svým mladším kamarádům o táborové bio jámě. Tomášek zase místo vikláků vytrvale sbíral vidláky. Při upalování klíštěte zas smutně poznamenal: "Neměl to dělat, mohl žít..." Jsme rádi, že si takto uvědomil, že špatné chování má nepříjemné důsledky do života – a to nejen u klíšťat. S našimi táborníky se rozhodně nenudíme a máme na co vzpomínat!

Letní tábory

První zkušenosti s tábory pro romské děti jsme získali v roce 1993 a 1994 na táborech Strýčka Sama. Zjistili jsme, že to jde, ale má to svá specifika. Musí se dodržet určitá pravidla, např. nebrat děti, které neznáme a s jejichž rodiči nemáme vztah důvěry. Dále zajistit dětem táborové vybavení, které nemusí být pro rodinu dostupné apod.

Další velkou inspirací pro nás byly tábory skautského typu organizované neziskovými organizacemi Klub Pathfinder a Royal

Rangers. Na tyto tábory jsme několik let jezdili vždy s malou skupinkou romských dětí. Naučili jsme se tam spoustu hezkých her, ale i to, jak vhodně poskládat celý táborový den. Velice milá byla i spolupráce s neziskovou organizací Kvítek, kam jsme také mohli několik let posílat pár našich romských dětí. Do této kategorie táborů, které pořádá někdo jiný a na nichž jsme byli s našimi romskými dětmi hosty, patří i policejní tábor, kterého jsme se zúčastnili v roce 2011. Skupinka policistů opakovaně připravila tábor pro sociálně znevýhodněné děti, jejichž rodiče byli často jejich klienty. Moc hezká myšlenka. Děti takto mohly mít svoji první zkušenost s Policií ČR velmi pozitivní.

Naše organizace přirozeně roste, a tak nám časem již kapacitně nestačilo jezdit s malými skupinkami dětí na tábory jiných organizátorů a museli jsme přikročit k tomu, začít provozovat tábory vlastní. První tři roky (2012–2014) to byl vždy jen jeden turnus. Od roku 2015 máme turnusy dva. Výhoda dvou turnusů je kapacitní – děti stále přibývají, a tak můžeme tábor nabídnout více účastníkům, ale také nám to umožňuje rozdělit tábory gendericky – na dívčí a chlapecký turnus. To se opět velice osvědčilo. Program tak můžeme lépe přizpůsobit zájmům a mentalitě konkrétního táborového turnusu. Děti jsou také mnohem klidnější, večerka se pro-

táhne vždy jen lehce, nemusíme řešit noční návštěvy v cizích stanech.

První samostatný tábor jsme organizovali roku 2012 v Lomech u Konstantinových Lázní v rámci projektu Váhy. Byl to tábor na 10 dní. Ústřední myšlenka tábora byla: Čím budu? Představovali jsme různá povolání a na konci si děti vyzkoušely i několik zkušebních pohovorů, kde se ucházely o zaměstnání. Celý tábor skládaly zkoušky z různých oborů (přírodověda, angličtina, síla, úklid, matematika, biblík – verše z Bible zpaměti...) a podle toho, jak jim dopadly zkoušky, tak se pak mohly ucházet o odpovídající po-

volání. Např. na uklízečku stačil úklid a biblík, zatímco na lékařku musel táborník mít skoro všechny zkoušky.

Další rok – 2013 – jsme tábor realizovali na chalupě Věbrovka na téma Rytíři lásky. Užívali jsme si krásné okolí Krkonoš i pomoc pana domácího Jirky při tvorbě programu. Podívali jsme se díky němu do pevnosti Stachelberg, která byla součástí opevnění naší republiky, i do zoo ve Dvoře Králové nad Labem. Nezapomenutelným zážitkem byla kreativita malého Míši. Vedoucí Adélce se ztratil nožik. Tak jsme řekli, že

snídat začneme, až se najde. Míša se hned přihlásil, že půjde hledat. Po chvíli se vrátil, že potřebuje na hledání pomocníka. Pomocníkovi řekl, že hledal úplně všude, jen ne v šuplíku skříňky na chodbě. A pomocník našel! Mohli jsme se v klidu nasnídat. Míša měl plný kufr různých diagnóz, např. ZTP, navštěvoval speciální školu a jiné, ale vybruslit z nožikové aféry zvládl výborně.

Roku 2014 už měl na naší organizaci velký vliv Aleš Fáber – druhý manžel předsedkyně organizace – statečný muž, který vyženil 5 dětí a romskou komunitu v Plzni. Ten prohlásil, že jediný správný tábor je skautského typu – pod-

sadové stany, týpí a polní kuchyně – vše ostatní je neodpuštělná změkčilost. A že nám takový tábor postaví. Tak jo. První rok tohoto typu tábora nebyl snadný. Nemohli jsme sehnat peníze, takže jsme měli tábor až koncem srpna, kdy už byla v noci docela zima. Také jsme neměli ještě tolik táborového vybavení jako nyní a přišli jsme týden před začátkem tábora na prázdnou louku. První dva dny jsme jen sháněli po lese – po domluvě s lesníkem, samozřejmě – různé kůly na týpí, polní kuchyň a jiné táborové stavby. Plachta nad jídelnou byla zpředu na bidle, ale vzadu jen našponovaná k zemi. Na konci tábora byla plachta již proklatě nízko a na vzdálenější straně stolu mohly sedět jen velmi malé děti. Přesto byl

tábor Stvoření – ostatně jako všechny ostatní – nezapomenutelný a plný krásných zážitků.

Další roky táborů na naší táborové louce nám velice zpříjemnila spolupráce se starostou města Bochova, panem Egertem. Pomohl nám s prkny na důstojnější uspořádání jídelny a kuchyně, pomohl nám s dosekáním louky tam, kam hodný pan Vaňousek – který nám také velice pomáhá – nezajede už s traktorem se sekačkou, a v době sucha, když opakovaně vyschl potok, nám dojednal dovoz vody hasičským autem dobrovolných hasičů z Bochova. V neposlední řadě nám několikrát půjčil hrad Hartenštejn k přespaní na puťáku nebo k slavnostnímu zakončení

celého tábora – pasování na rytíře. Opravdu moc děkujeme!

Od roku 2015 pořádáme vždy dva běhy pobytového letního tábora. Společným týdnem nás vždy provází celotáborový příběh. Tábor jsme již prožili jako indiáni, záchranáři, rytíři, agenti, námořníci, kovbojové, na motivy příběhu vyvedení Izraelců z Egypta, stavby železnice na Divokém západě a Noemovy archy. Náš tradiční denní program začíná po budíčku rozcvičkou. Dále po snídani, ranní hygieně a bodování úklidu stanů pokračuje raničkem – příběhem se za-

myšlením. Dopolední program zabírají skupinové tematické workshopy, kde se děti učí nové vědomosti a dovednosti, ze kterých pak po poledním klidu mohou skládat zkoušky. Podle zaměření tábora jsme měli témata workshopů: meteorolog, mořeplavec, tlumočník, písař, zálesák, truhlář, farmář, architekt a další. Po svačině táborníci pomáhají se službami: chodí k nedaleké studánce pro vodu, uklízí odpadky v tábořišti, pomáhají s přípravou dřeva do kuchyňských kamen a na táborák a po obědě myjí nádobí.

Po obědě následuje polední klid, který kromě skutečně poklidných aktivit myslí i na naše hyperaktivní táborníky s nabídkou projížďky na kole a fotbalu. Neustále musíme, zvláště na chlapeckém táboře, směřovat jejich energii správným směrem, aby jim nezbývala na bitky a jiné lotroviny.

Táborníci využívají pestré nástěnkyk osvěžení probíraných informací z workshopů a skládají zkoušky. Zkoušky jsou koncipovány tak, aby každý snadno udělal alespoň jednu a myho mohli pochválit, jaký je to šikulka a jak se to moc hezky naučil. Je to důležitý moment tábora, kdy každé dítě zažije úspěch v oblasti vzdělávání. Některé zkoušky složí naopak jen málo táborníků, abychom mohli odměnit píli a rozpoznali talenty, které se pak po příjezdu z tábora snažíme rozvíjet v rámci našich dalších aktivit. Např. potřebujeme vědět, koho povzbuzovat ve studiu střední školy s maturitou a koho nasměrovat na učiliště – řemeslo má v dnešní době opět zlaté dno. Odpo-

lední program zahrnuje týmové soutěže a hry v tábořišti, na louce i v krásných okolních lesích. Večery trávíme s vědomostními kvízy a zpíváním u táboráku. Zpestřením programu pak bývá jednodenní akce. Bývá to návštěva lanového centra Doubí v korunách stromů, koupaliště Michal u Sokolova nebo sjezd řeky Ohře z Karlových Varů na raftech.

Za 12 let realizace táborů se jich zúčastnilo 164 různých dětí a účastí dítěte na táboře bylo celkem 404. Velká část táborníků se k nám totiž pravidelně vrací. Dvě nejzkušenější tábornice se s námi zúčastnily 8x, sedm různých táborníků 7x, devět dětí 6x a dokonce osm dětí 5x. Noví táborníci nám přirozeně dorůstají z řad mladších sourozenců, příbuzných a dalších kamarádů stávajících účastníků. Už 12 odrostlých táborníků se zase k naší radosti do tábora zapojilo znovu jako součást organizačního týmu v roli kuchařek a pomocných nebo oddílových vedoucích.

Pobyty rodin s dětmi

Naše děti se vrací z táborů nadšené a plné zážitků. To se postupem času přeneslo i na jejich rodiče a i oni se začali dožadovat táborů, bojovek a her. Mnozí to v dětství „prošvihli“, a tak by to teď rádi dohnali. Zpočátku jsme si to nedovedli představit, měli jsme docela obavy. Ne s každým tatínkem našich dětí se totiž cítíme úplně komfortně. Ale nakonec jsme se odhodlali a napsali žádost o Evropskou dotaci na výjezdy rodin s dětmi. Vyšlo to hned napodruhé, takže první víkendy a týdenní pobyty v rámci projektu „Už vím jak“ pro rodiny s dětmi jsme mohli mít v roce 2018. Projekt trval do ledna 2021 a za tu dobu jsme zrealizovali jedenáct víkendů a sedm týdenních pobytů. Na pobyt do různých penzionů jsme vzali 82 dospělých účastníků a spoustu dětí. Je to kus života...

Výjezdy mají tu výhodu, že maminky i tatínkové si mohou trochu odpočinout od každodenních starostí, nemusejí přemýšlet, co budou dnes vařit a co dají zítra dětem na svačinu do školy, ale mohou se soustředit na náš společný program. Probírali jsme takové základy jako hospodaření s penězi; co se stane, když dítě rozmazlím; co se stane, když nebude chodit do školy; jak si vybrat životního partnera – to nebylo aktuální jen pro teenagery, ale i pro některé maminky třeba i s pěti dětmi. Na program pro dospělé jsme vždy zajistili hlídání dětí, takže jsme mohli vše v klidu prodiskutovat. Chodili jsme také na výlety, kde jsme se s dětmi i dospělými učili poznávat stromy, závodili jsme v běhu nebo jsme zkoušeli přejít po padlých kmenech. Večerní bojovka do sklepa nebo po okolí penzionu byla opět velkým zážitkem pro všechny zúčastněné.

Večer jsme hráli, stejně jako s dětmi, naši oblíbenou hru Riskuj, do které si vždy sami

vymýšlíme otázky odpovídající místu, kde pobýváme, a aktuálně probíraným tématům.

Velkou výhodou pobytů bylo i to, že jsme si mohli navzájem komentovat své životy. Mohli jsme reagovat na výchovné metody rodičů typu: „Dej mu to, ať nebrečí.“ A ukázat, že když dětem nastavíme hranice, tak je jim v nich dobře. Bylo trochu legrační, když nás některé děti poslouchaly víc než vlastní rodiče. My se naopak mohli inspirovat romskou kulturou a soudržností rodin.

Někdy jsme si večer pouštěli hezké, inspirativní filmy, jako třeba Cirkus Butterfly, 42, McFarland, Přemožitel nebo Příběh Ježíše pro děti. Na příbězích jiných lidí jsme se pak snažili pochopit souvislosti ve vlastních životech. Využívali jsme toho, že každý umí perfektně vyřešit problémy těch druhých.

Každý pobyt byl úplně jiný. Záleželo na seslavě, na počasí, na vztazích mezi účastníky,

na stupni různých závislostí. Povolili jsme dospělým pouze kouření na vyhrazených místech, takže kdo potřeboval i něco jiného, byl již koncem pobytu značně nevrlý. To bylo naštěstí jen výjimečně, ale i tak to bylo velmi nepříjemné. Celkově jsme pobytové výjezdy s rodinami zhodnotili nad očekávání velmi dobře, a proto jsme je zahrnuli i do našeho dalšího velkého projektu Rodina učí rodinu od Norských fondů. Díky němu jsme mezi lety 2021–2023 mohli zrealizovat 8 výjezdů pro celkem 121 osob. S rodinami jsme kromě našich oblíbených míst na Šumavě (Račovská chalupa, Volarská roubenka, Pension U Sebastiana) navštívili také safari zoo ve Dvoře Králové. I nadále se snažíme zařadit edukativní pobytové výjezdy do připravovaných projektů, protože vidíme jejich velký přínos pro účastníky. Ti si odnesou nové zážitky, tipy a motivaci ke trávení rodinného času. Praktickými aktivitami přirozeným způsobem získávají pozitivní návyky a posilují své rodičovské kompetence.

Přespávačky

Mezi pobytové akce patří také oblíbené přespávačky v klubovně. Jedná se vždy o velmi silný zážitek pro všechny zúčastněné, i když vzpomínky se poněkud liší. Děti je hodnotí: „Bylo to skvělé!“, „Byli tam úplně všichni!“, „Měli jsme největší pizzu na světě!“, „Krásně jsme si to užili!“ Vedoucí je hodnotí: „Vůbec jsem se nevyspala.“, „Dělali binec do 3 hodin do rána a pak chodili na záchod.“, „Už nikdy!“. Často se pak zamýšlíme, zda není masochistické takovéto akce realizovat znovu. Ale děti se na přespávačky tolik těší!

A ještě jedna výhoda. Pokud chceme jet na nějaký výlet do vzdáleného místa, jako byla na-

příklad návštěva Muzea romské kultury v Brně nebo zámku Český Krumlov a Stezky korunami stromů v jižních Čechách, pak potřebujeme vyjet brzy ráno a návaznost takového výletu na přespávačku nám zaručí, že děti nezaspí a odjedeme včas.

Přespávačka je i příležitost se lépe poznat s novými dětmi a vyzkoušet, zda zvládnou akci s přespáním a mohli by později jet i na letní tábor. K programu na přespávačce tradičně patří vědomostní kvíz Riskuj, pizza metrovka, bojovka do sklepa a večerní promítání. Děti si přespávačky tak užívají, že je vždy po čase rádi zopakujeme.

Strípky ze života

„Vezmeme si tu loď na rybník?“ Důvěra našich dětí je naprosto neomezená. Naše dřevěná táborová loď neměla dno a byla postavena kolem kúlů zaražených do země. Přesto nám naše děťáčky důvěřovaly, že bychom s ní zvládli vyplout.

„Musím najít železo, aby bylo na vaření...“ V Plzni mají některé naše děti trochu jiné bojovky než na tábore. Kryštof ve svých čtrnácti letech s baterkou pozdě večer často nahlíží do popelnic. Je to špatně a nemá to snadné řešení. Pokud bych v takovýchto situacích nemohla brečet před Bohem, brečet s Bohem a prosit Jež o pomoc, tak bych tuto práci nemohla dělat. Je toho hodně, na co jsou naše síly a naše řešení stále krátká...

„Těšíme se, těšíme se, těšíme se!“ Tak by se dala charakterizovat nálada táborníků, protože pandemická opatření v roce 2021 nás připravila o spoustu tradičních zážitků přes rok a o to více jsme se těšili na náš společný tábor, kterého se účastnilo 22 táborníků na chlapeckém běhu a 16 tábornic na dívčím běhu. Užili jsme si spoustu legrace, hráli jsme hry a obdivovali jsme Boží moc při pořádné bouřce. Téma táborů bylo Do země zaslíbené a dozvěděli jsme se mnoho nového o Egyptě, Izraeli, o Mojžíšovi a Božím jednání s lidmi.

„Zbytky jídla házíme do biomámy,“ radil zkušený táborník Roman svým mladším kamarádům o táborové biojámě. Tomášek zase místo „vikláků“ vytrvale sbíral „vidláky“. Při upalování klíštěte zas smutně poznamenal: „Neměl to dělat, mohl žít...“ Jsme rádi, že si uvědomil, že špatné chování má nepříjemné důsledky do života – a to nejen u klíšťat. S našimi táborníky se rozhodně nenudíme a máme na co vzpomínat.

„Kam se budeš hlásit po devítce, Valinko?“ „Přece na pracák...“ Valča nechápala, proč se jí na tak jasnou věc vůbec ptám. Doufám, že po letošním táboře, který se moc vydařil, by odpověděla jinak. Naše děti nutně potřebují rozšířit obzory, vypadnout ze zajetých stereotypů, najít motivaci ke změně, setkat se s jinými hodnotami a životním stylem, než jaký vidí kolem sebe... Tábor je jednou z efektivních možností, kde jim tyto nové pohledy můžeme nabídnout, a to s nadějí, že na ně cestou domů nezapomenou...

„Na výjezdu jsem byl úplně jiný člověk. Hned bych jel zas...“ Tímto výrokem nás poctil padesátiletý Rom, který už má něco odžito. Jedna maminka zas byla poprvé se svým devítiletým synem na výletě na kole. Maminka s tatínkem, kteří mají spolu pět dětí, byli také společně poprvé na výletě na kolech. Tatínek dvou synů – staršímu je jedenáct let – byl poprvé se svými dětmi na výletě. Další rodina byla poprvé se svými čtyřmi dětmi v bazénu. Poprvé, poprvé... Takto bychom mohli pokračovat ještě dlouho. Jsme opravdu moc vděční za všechno, co jsme mohli s našimi romskými přáteli zažít díky projektu EU „Už vím jak“. Jsme vděční za všechny zkušenosti a podněty do života, které jsme s nimi mohli sdílet...

Strípky ze života

„Jdete také pochod smrti o medajli?“

ptali se nás různě uniformovaní spolu-
chodci (viděli jsme např. uniformy Vězeňské
služby, Policie ČR, Armády nebo trampské maská-
če...), když jsme se škrábali na Boubín. Chtělo se mi
odpovědět: „Jak to víte?“, protože naše vypětí názvu ak-
ce odpovídalo. Zjistili jsme, že jsme se náhodou zúčast-
nili části pietní akce na paměť návratu rodáků z okolí
Vimperka a Volar na konci druhé světové války z kon-
centračního tábora v Německu. Velmi jsme si uží-
li, že jsme najednou součástí velké party.
Všichni nás zdravili „Ahoj“ a usmívali
se na nás. To se nám v Plzni
nestává...

„My chceme taky na tábor!“

dožadovali se léta
rodiče našich dětí. Díky evropskému projektu
„Už vím jak“ jsme jim to mohli konečně umožnit.
Pobytové edukativní výjezdy se zážitkovými i vzdě-
lávacími aktivitami pro rodiče i celé rodiny se
velice osvědčily! Realizujeme je dle mož-
ností dál i v dalších projektech.

„Pavlo, už mám brýle!“

Hlásí mi
Roman hned ve dveřích. V létě byl s námi na tá-
boře a na vzdálenost 30 cm neviděl jahůdky. Neustále
mhouřil oči, a když maloval, tak strkal nosem do papíru. Po
příjezdu z tábora jsem jeho rodičům opakovaně s láskou ale dů-
razně řekla, že to musí okamžitě řešit. Jinak bude ve škole
zaostávat, protože nic nevidí. Zabrало to a Roman
šel v září do školy s brýlemi. Měla jsem
obrovskou radost!

„Když jeden spadne, oba se zahřejí!“

Snazil se čtrnáctiletý Tomáš zapamatovat si
verš z Bible: „Lépe dvěma než jednomu... Upad-
ne-li jeden, druh jej zvedne... Také leží-li dva po-
spolu, je jim teplo; jak se má však zahřát je-
den?“ Máme radost, že s námi na akce
a tábory chodí i starší kluci a snaží
se plnit táborové úkoly ze
všech sil.

„Já vás nemám rád!“

Takhle upřímně
zahájil jeden náš tatínek z výjezdu svoje vystoupení na
Policii ČR. Šel podat oznámení o tom, že konkrétní
člověk ublížil jeho rodině. Dříve by vše vyřešil ručně,
jeho vztah s policií nezačal úplně šťastně. Policie křivdu
vyřešila a tatínek může být dál se svojí rodinou a
nemusí se za „svoji spravedlnost“ vrátit do
nápravného zařízení. Na tatínka jsme moc
pyšní!

„Jsou u tatínka..“

Na dívčí i chlapecký tábor „Čím budu?“
jsme v roce 2017 měli na každý z nich necelých 30
příhlášek. Kolik dětí skutečně přijde na nástupiště, je do poslední
chvilky vždy velmi napínavé. Kluků přišlo 24, takže jsme museli 4 poslat domů
(což jsem nejvíc obřečela já), protože by se nám nevešli do stanů. Byli to kluci, kteří
přinesli přihlášku až přímo na nástupiště a nesplňovali podmínku pravidelného kontaktu
během roku. Stejně mi to ale bylo velice líto. Dívček na druhý běh přišlo jen devět. Jedna
se v autobuse rozběčela, že jí nepřišla kamarádka, a ještě před odjezdem vystoupila.
Jedna byla vlastně kluk (dvojče jedné z tábornic), ale jinak jsme si dívčí tábor také velmi
užili. Důvody, proč přihlášené dívky nedorazily, byly různé. Jedné sourozenecké trojici se
vrátil po čtyřech letech tatínek z vězení, holky si odvezl (s jejich maminkou už dávno
nežije) a nikdo nevěděl, kde jsou a kdy se vrátí. Tím pádem nejely ani jejich kamarádky.
Jiná maminka začala pracovat, tak dcera musela hlídat mladší sourozence a nemohla jet
na tábor, takže nejela ani její sestřenice. A tak dále... Organizace našich táborů skutečně
není jednoduchá, ale jsme hrdí na to, že se můžeme věnovat dětem, které by běžné
podmínky pro účast na táboře splňovaly jen velmi těžko. Máme radost, že se k nám
děti vracejí a tábory je baví. Starší si dokonce rezervují místo jako budoucí
vedoucí. Moc se na to těšíme!

Střípky ze života

**„Takhle ségra ne-
vypadá!“** nechápal Emil náš omyl, když jsme se snažili identifikovat jednotlivé členy jeho medvědí rodinky. Zajímavé je, že ten největší, růžový medvěd byla máma, přestože vlastní Emilova maminka se o něho ani o jeho devět sourozenců nestará. Děti jsou v pěstounské péči babičky.

**„Příští rok jede-
me zas!“** To pronesl Koloman, když jsme vyšli z bran tábora a děti nepřírozeně ztichly. Koloman je rozený vůdce, zvyklý rozhodovat za ostatní. Je mu devět let a má šest mladších sourozenců. Na tábore s námi byli tři nejstarší. Krásně si to užili. Největší pochvalu vyslovil náš nejskeptičtější vedoucí. Řekl: „Čekal jsem to horší.“ Moc si toho vážím. Snažíme se poslat vždy menší množství „našich“ dětí na tábory s dětmi majoritní populace. Pokud možno s dětmi, se kterými se znají z akcí nebo z kostela. Jsme velice vděční za lidi, kteří tyto tábory organizují. Spolupracujeme s občanskými sdruženími Klub Pathfinder, Kvítek a Royal Rangers.

„Zítřka se nakakám a do té Hadovky vlezu!“
Tak se patnáctiletý Laco snažil přizpůsobit svůj slovník i životní styl táborovému standardu. Hadovka je náš potok, ve kterém se ráno otužujeme... V létě 2011 se nám podařilo poslat 29 romských dětí na 8 různých táborů společně s českými dětmi. Nebylo to úplně snadné...

**„Na tábore
nás učili, jak se čistí
zuby. Naučili nás postavit se správně k životu.“** Měla jsem na návštěvě dva romské fotbalisty. Správné chlapy, kteří pracují, starají se o rodinu a hrají s dětmi fotbal. Zvládají svůj život a mají ještě kapacitu myslet na druhé. Na tábory svého dětství vzpomínají s dojetím a vděčností, změnily jim život. Moc si přejeme, aby i naše tábory se do našich dětí zapluly takhle silně a pozitivně.

„Pavlo, Daneček načůral Jirkovi do boty!“
Tímto důvěrným sdělením mě potěšil Pája, bratr Danečka. Velice si vážím loajality Danečkova bratra, který vlastně svého brášku „napráskal gadžům“. To je v romské komunitě velice neobvyklé a potvrzuje to, že Pája byl na tábore šťastný jako blecha a nechtěl nikomu dovolit, aby ohrozil jeho další pobyt a akce s námi. Co kdyby se to čůrání svedlo na něj? Jinak proběhl tento tábor bez dalších komplikací a stateční organizátoři se vysloveně těší na další akce s „Romátky“.